

DOCUMENTE INEDITE PRIVIND ACTIVITATEA COMERCIALĂ A COMISULUI BOTOȘĂNEAN IONICĂ TĂUTUL

IOAN MORARIU

În ultimele decenii, cunoscuți cercetători români s-au preocupat de viața și activitatea comisului, Ionică Tăutul (1795—1830), autorul *Memoriului Cărvunărilor*, întregindu-i biografia și publicându-i numeroase scrieri social-politice, scrisori și poezii¹.

După cum se știe, în noiembrie 1824 domnul Ioan Sandu Sturza l-a trimis pe tânărul comis la Istanbul, în calitate de secretar al Moldovei². Acolo a rămas pînă la moartea sa prematură.

În anii cît a stat în capitala Imperiului Otoman Ionică Tăutul a fost nu numai secretar, ci și negustor. Între anii 1825 și 1828 el a încheiat contracte de tovarășie pentru practicarea comerțului cu căminarul *Ilie Gherghel*, spătarul *Costache Lîpan* și aga *Nicolae Bosie*. Aceste contracte au fost publicate în anul 1974³.

În filiala Iași a Arhivelor Statului se păstrează și alte documente privitoare la activitatea comercială a lui Ionică Tăutul. La patru dintre acestea — toate inedite — ne vom referi în continuare.

Primul document poartă data de 18 ianuarie 1825 și conține o listă de mărfuri aduse de la Istanbul de către căminarul *Ilie Gherghel*, asociatul comisului. Valoarea acestor mărfuri (fesuri, șaluri, capoate etc.) se ridica la 5 447,5 lei. Suma aceasta era foarte mare, cu ea putîndu-se cumpăra atunci în Moldova 74 vaci, sau 545 oi, sau 181 chile griu de Galați (adică 56 tone)⁴.

1. În lucrările publicate amintim: Gh. Ungureanu, D. Ivănescu, Virginia Isac, *Documente*, Editura Minerva, București, 1973, vol. I, p. 88—118; Dan Mănuță, *Ionică Tăutu — pagini inedite*, în „Revista de istorie și teorie literară”, tomul 15, nr. 1/1966, Ed. Acad. R.S.R. p. 139—149; Idem, *Scrisori inedite ale lui Ionică Tăutu*, în „Anuar de lingvistică și istorie literară”, Iași, Ed. Acad. R.S.R., tomul XIX, 1968, p. 189—197; Ionică Tăutul (1795—1830), *Scrisori social-politice*, Editura științifică, București, 1974 (cuvînt înainte, studiu introductiv și note de Emil Vîrtosu), 365, p.; Al. Sălculescu, *Literatura epistolară*, Editura Minerva, București, 1972, p. 76—77; Paul Cornea, *Originile romantismului românesc*, Editura Minerva, București, 1972.

2. Gh. Ungureanu, D. Ivănescu, Virginia Isac, *op. cit.*, p. 93—94.

3. Ppublicate de Emil Vîrtosu în *op. cit.*, p. 318—319; 330—331; 335—343.

4. Ioan Murariu, *Prefurile cu care se vindeau unele mărfuri în Moldova la sfîrșitul sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea*, în „Carpica”, Muzeul județean de istorie și artă Bacău, VII, www.cimec.ro și 140.

Al doilea document este o scrisoare trimisă de *aga Constantin Carp* comisului Ionică Tăutul la Istanbul pe data de *1 februarie 1825*. Comisul era rugat să-i trimită agăi o „piatră de zmarand“ și „un cheptene de fildeș pentru barbă“.

Documentul următor este o însemnare făcută de „*Ilie Gherghel tovarăș*“ în legătură cu unele mărfuri aduse în Moldova de la Istanbul și altele cumpărate în Moldova pentru Istanbul. Documentul poartă data de *18 martie 1825* și din el rezultă că în Moldova au fost vândute capoate, ciubucuri, fesuri, șaluri și alte mărfuri turcești în valoare de 6 785 lei. Această sumă a fost întrebuințată pentru unele cheltuieli și pentru cumpărarea a 303 perechi de pielicele negre de miel pentru a fi trimise la Istanbul.

Ultimul document este o scrisoare din *4 aprilie 1825* a lui *Costache Burghel* către comisul Ionică Tăutul la Istanbul. Costache Burghel confirmă primirea a doua suvaele și a unui pieptene și îl roagă pe comis să-i trimită niște ciubote.

Considerăm că aceste patru documente pot contribui la mai buna cunoaștere a activității comerciale a comisului botoșănean.

1

1825, ianuarie 18. Însemnare de mărfurile aduse de la Istanbul la Iași des către căminarul Ilie Gherghel, asociatul comisului Ionică Tăutul.

No.	Lei	Par[ale]
50 fesuri	437	20
4 imameli	1 800	—
2 tarabuluzuri	270	—
1 șal	1 200	—
3 suvaei	420	—
2 capoati cu un beșlic (?)	900	—
4 imameli mici	360	—
	5 447	20

Adică cincii mii patru sute patruzăci și șapte lei, douăzeci par[ale] cu-prindi cumpărătura a 66 bucăți de lucru ci să triimet la Eș prin mine. 1825, ghenar 18.

*Ilie Gherghel, căminar **

* Arh. St. Iași, fond *Documente*, P. 252/18.

2

1825, februarie 1, Iași. Scrisoarea agăi Constantin Carp către comisul Ionică Tăutul la Istanbul.

*Părințăști îmbrățișându-te, dulce te sărut,
iubite kk. Ioane !*

Din ceasul ce te-am cunoscut nu te-am socotit după vîrstă în inima me decît ca pe un fiu, și totdeauna așa te voi socoti. Titlu de frate ți l-am dat după

a lumii politică, dar fiindcă mulțămire dum[ita]le să stînjinești întru aceasta, iată că împlinesc pretenție dum[ita]le cu știința ce-mi dai că ești sănătos. M-ai mulțămît pre mult. Milostivul Dumnezeu asămine să te păzască pentru totdeauna. Noi iarăși, din a sa îndurare sîntem sănătoși.

Mărioara, cunoscătoare de agiunsu pentru neuitarea și evghenia ce-i arăți, îți faci a sali multe închinăciuni. Și, după aceasta, te poftesci pentru piatra de zmarand. Dacă însă nu i s-au găsit părechi, să o iai și să o triimiți, fiindcă aici au găsit una întocmai, pe care au și cumpărat-o, dar de s-au găsit apoi pe amîndouă, iarăși vei faci bine a le priimi dum[nea]ta și a le triimite, binevoind a mă înștiința cîți bani este și unde să-i dau, pe care îndată îi voi și număra. Poftesc să mi să cumpere un heptene de fildiş pentru barbă. Să fie de mijloc, și să mi să triimită. Și iarăși, cîți bani va fi, îi voi răspunde la locul ce vei rîndui.

Catinca, mulțămind pentru neuitare, îți aduci căzutuli închinăciuni.

Îți mulțămesc pentru bunele cuvîntări ce-mi aduci asupra sărbătorilor trecute, inima mē ț-au dorit de atunce asămine.

Neîndemănările nu m-au iertat de a împlini în pripă aducerea datornicilor meli heretisiri cătră făcătorul binelui, luminatul beizadē Neculachi, precum prin scrisoarea ce îi ad-esarisăsc, totodată cu heretisire, mă și dizvinovățăsc. Deci, dîndu-i-o, mă rog să-l încredințazi și dum[nea]ta de a mē credință și supunere, și nu îndrăznesc a mai ceri răspunsu, ca să nu mă arăt supărătoriu, și cătră luminarea sa, și cătră dum[nea]ta.

Eu sfișăsc, îmbrățișîndu-te încă odată și mă însămnenezu cu toată plăcerea. Eșii, 1825, fevr[uarie] 1.

Al dum[ita]le iubitor ca un părinte,

*Costandin Carp, agă **

* Arh. St. Iași, fond *Documente*, P. 126/92.

3

1825, martie 18. Însemnare făcută de Ilie Gherghel. asociatul comisului Ionică Tăutul, în legătură cu unele mărfuri.

Însămnare de vînzare lucruri luate în tovărășie cu d[lui] comis Tăutul¹ 1825, mart[ie] 18.

No.	Lei	Par[ale]
2 capoate, cite șasă suti lei unul	1 200	
4 taçimuri di ciubucuri	2 200	
4 taçimuri mici	485	
2 tarabuluzuri	360	
3 suvaei	560	
40 fesuri	480	
1 șal bun ¹	1 500	
	6 785	

Adică șasă mii șapte sute optzeci și cinci lei au cuprins toate lucrurile.
Banii întrebuițați în marfă de o suma banilor în gios arățați.

Lei	Par[ale]	
2 992	20	Pe 303 tacîmuri chelceli negri, însă :
		2 000 — Pe 250 părechi, cite 8 lei.
		464 20 Pe 29 părechi, cite 8 lei
		528 — 20 par[ale]
		2 992 20 Pe 24 tacîmuri de moca (?)
		cite 22 lei tacîmu.
95	20	Deosăbite cheltuieli, însă :
088	—	
		30 Unui ficior ci s-au triimis la Galați pentru primire
		lucrurilor triimesă pe apă.
		30 Telalicul pentru chelceli.
		25 Chirie magazali ¹
		așteptîndu-să să vii marfa.
		6 Vătavului de călărași pentru 3 tacîmuri chelceli
		ce au dus.
		4 20 Pinza pentru învelit ¹
		95 20
66	—	Pe 3 tacîmuri ce s-au triimes cu vătavul de călărași.
3 154	—	Adecă trei mii una sută cincizăci și patru lei facu aceste.
3 631	—	Rămîn ca îndată ce voi mai socoti un mic cusur din da-
		torii să-i ¹
6 785	—	

Ilie Gherghe, tovarăș *

1 Cuvînt ilizibil.

* Arh. St. Iași, fond *Documente*, P. 252/21.

4

*1825, aprilie 4, Iași. Scrisoarea lui Costache Burghel către
comisul Ionică Tăutul la Istanbul.*

Scumpul meu cucoane Ionică !

Am primit două sevaele și un cheptine și am rămas tare mulțămît. Ah !
Te-aș fi sărutat, dar trebuia să alerg la Țarigrad ca să te aflu. Eu îți sint mult
datoriu, îmi pare rău însă că nu-mi dai prilej să te slujăsc. Cu toate aceste, ceea
ce pot face împlinesc, și pe ceea ce sint stăpîn îți jărtvesc. Inima mē de mult este
a dumi[ta]le, ea crede că își împlinește toate datoriile.

Te heretesăsc pentru svintele sărbători ce au trecut, și pentru cele de acum
înainte viitoare, ca să le petreci cu întreagă sănătate în șir de nenumărate zile,
dobîndind deplin tot ceea ce dorești.

Nădăjduiesc că cu al doile îți voi triimite și adeverița căminarului Gher-
ghel de primire banilor ce mă rinduiești să-i dau.

Cibotele să mi le triimiți.

Pentru o scrisoare ce am adresarisit prin dum[nea]ta luminatului beizadè Neculachi, nu mă înștiințazi de au fost priimită.

Am adus închinăciunile dumi[ta]le la toți acei cătră care ai bine voit a mă însărcina să le arăt. Gătește-te acum să primești pe acela, cu asupră de măsură.

D. sărd[ar] Dimitriu îți triimite multe frățăști închinăciuni și te poștește pentru briile (?) dum[isale], ca să să facă fără multă cheltuială însă.

Rămii sănătoșăl, iubeste-mă precum te iubesc și nu conteni a scrie fratelui și slugii dumi[ta]le, Costachi Burghele.

Apr[ilie] 4. 825.

Eșii *

* Arh. St. Iași, fond. *Documente*, P. 126/97.

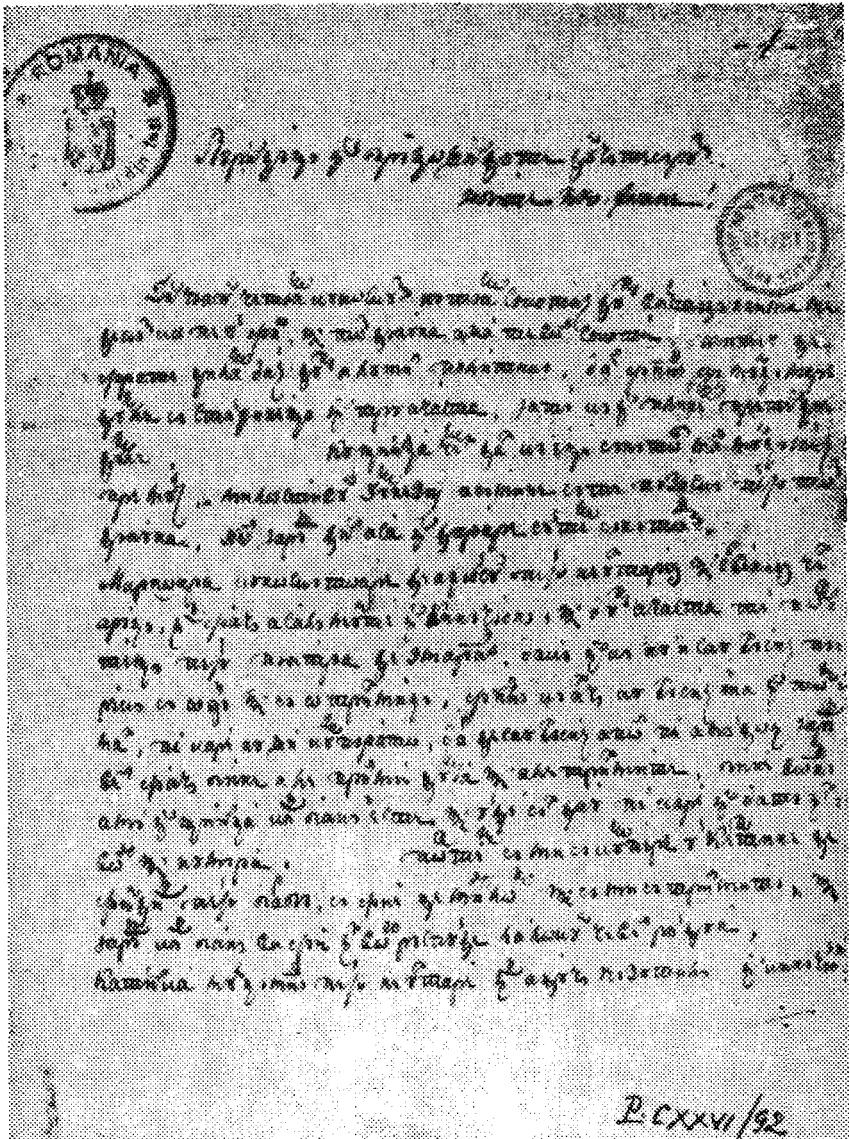
UNVERÖFFENTLICHTE DOKUMENTE ÜBER DIE KAUFMÄNNISCHE TÄTIGKEIT DES „COMIS“¹ IONICĂ TĂUTUL AUS BOTOȘANI

Zusammenfassung

Ionică Tăutul (1795—1830), der Autor bekannter sozial-politischer Schriften, verlebte seine botzten Jahre in Istanbul. In der Hauptstadt des osmanischen Reiches führte er eine rege kaufmännische Tätikkeit: in die Moldau schickte er bestimmte türkische Waren und bekan vor dort andere Waren.

Der Autor veröffentlicht vier unberkannte Dokumente und ergänzt damit die Biographie des „comis“ Ionică Tăutul.

¹ rumänischer Adelstitel.

Document din 1 februarie 1825, p. 1.

